

**แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักปาปนิกรรม 3 ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**
**GUIDELINES FOR INTERNAL SUPERVISION MANAGEMENT BASED ON THE THREE
PĀPAṆIKA-DHAMMA PRINCIPLES IN SCHOOLS UNDER PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

¹สุเมธ รักธรรม Sumed Ruktum ²สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

³เพ็ญ จงสกุลศิริ Padet Jongsakulsiri

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: sumedruktum05@gmail.com

Article Received: November 06, 2025. Revised: December 25, 2025. Accepted: December 26, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารนิเทศภายในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักหลักปาปนิกรรม 3 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักหลักปาปนิกรรม 3 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระภิกษุสามเณร จำนวน 217 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารนิเทศภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) วิธีการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักหลักปาปนิกรรม 3 ได้แก่ (1) ด้านสภาพปัจจุบันและปัญหา เน้นทักษะและความสัมพันธ์มุ่งเน้นการพัฒนา 2 ส่วนหลัก คือ ทักษะ (วิธฺโร) พัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้ครู ความสัมพันธ์ (นิสสยสัมปันโน) (2) ด้านการวางแผนการนิเทศ เน้นคนสำคัญ งานสำเร็จ รับฟังเสียงครู ใช้คนให้ตรงงาน (วิธฺโร) (3) ด้านการปฏิบัติ เน้นทัศนคติและภูมิปัญญา การสร้างพลังบวกใช้หลักปาปนิกรรม 3 การเติมเต็มความรู้ (4) ด้านการประเมินผล เน้นระบบและความต่อเนื่อง การเป็นระบบและโปร่งใส การพัฒนา นำผลประเมินมาปรับปรุงกระบวนการทำงานในระยะยาว และ 3) แนวทางวิธีการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักปาปนิกรรม 3 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ประกอบด้วย (1) ด้านสภาพปัจจุบันและปัญหา เน้นหลักจักขุมด้วยการวิเคราะห์ความจริง ผู้บริหารต้องมองเห็นสภาพปัญหาตามความเป็นจริง เข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคอย่างลึกซึ้ง (2) ด้านการวางแผน เน้นหลักวิธฺโร จัดการเก่ง โดยวางระบบชัดเจน วางแผนเชิงกลยุทธ์ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และวางระบบงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยการรับผิดชอบร่วมกัน (3) ด้านการปฏิบัติ เน้นวิธฺโรผสมกับนิสสยสัมปันโน มนุษย์สัมพันธ์ดี ด้วยการมีกัลยาณมิตร นิเทศแบบเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาที่ชัดเจน และเป็นศูนย์กลางในการกระตุ้นทีมงาน และมีระบบตรวจสอบและติดตามผล โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (4) ด้านการประเมินผล เน้นหลักนิสสยสัมปันโน ฟังพา

อาศัยได้ โดยการประเมินผลโดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกฝ่ายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน

คำสำคัญ: การบริหารงานนิเทศภายใน, หลักปาปณิกธรรม 3, โรงเรียน

Abstract

This research article aimed to: 1) study the state of internal supervision administration in educational institutions, 2) study the methods of internal supervision administration in educational institutions according to the three principles of Pāpaṇika-dhamma, and 3) propose guidelines for internal supervision administration in educational institutions according to the three principles of Pāpaṇika-dhamma in educational institutions under the Office of the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1. A mixed-methods research design was employed. Quantitative research used questionnaires with a sample group of 217 monks and novices, and data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. Qualitative research used interviews with 5 key informants, and data were analyzed using content analysis.

The research results found that 1) the overall state of internal supervision administration in educational institutions was rated at the highest level, and 2) the methods of internal supervision administration in educational institutions according to the three principles of Pāpaṇika-dhamma included (1) the current situation and problems, the focus was on skills and relationships, with an emphasis on developing two main parts: Skills (with a focus on developing specific skills for teachers) and Relationships (with a focus on developing relationships). (2) Planning for supervision focused on people's happiness, successful work, listening to teachers' voices, and aligning staff competencies with appropriate tasks (with a focus on skills). (3) Practice focused on attitudes and wisdom, creating positive energy using the three principles of the Pāpaṇika-dhamma, and continuous knowledge enhancement. (4) Evaluation focused on systems and continuity, being systematic and transparent, development, and utilizing results for long-term process improvement. And 3) Guidelines for internal supervision management of educational institutions according to the three principles of the Pāpaṇika-dhamma of educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area of Phra Nakhon Si Ayutthaya District 1, consisting of: (1) Current situation and problems, focusing on the principle of Chakkhumā to gain a realistic perspective. This involved a deep-dive analysis of the actual state of affairs, including a comprehensive SWOT analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats) to understand the root causes of problems. (2) Planning, focusing on the principle of Vithuro, by establishing a clear, systematic framework included strategic planning, creating a supervision calendar, and developing a continuous workflow based on shared responsibility. (3) Practice, emphasis on

the combination of virtuousness and good human relations through "Friendly Supervision" and mentoring (Kalyanamitra), providing clear guidance, motivating the team, and maintaining a robust monitoring system built on mutual trust between the supervisor and the supervisee. (4) Evaluation, emphasis on the principle of virtuousness and reliability (Nissayasampanno), by evaluating results by focusing on building good relationships and understanding among all parties in order to develop the learners.

Keywords: Internal Supervision Administration, The Three Pāpaṇika-Dhamma Principles, School

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาจนส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นยังส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาขึ้นเพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้อง มุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม มุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนานเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล และมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดตามแนวทางการจัดการเรียนรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ครูจะต้องมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสูงตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาชาติ และโรงเรียนมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเข้าสู่ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาและการยกระดับโรงเรียนชั้นนำของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความพร้อมสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีระบบการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตร และการจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ส่วนหนึ่งว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศมีระบบที่ทรงประสิทธิภาพ ในการกำกับดูแล ติดตามประเมินผลและนิเทศสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือและพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็งด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุงพัฒนาด้านงานวิชาการให้กับสถานศึกษาในสังกัดโดยเฉพาะกับครูผู้สอน งานหลัก คืองานด้านวิชาการเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะปฏิบัติการกิจได้ครบถ้วนตามรูปแบบและกระบวนการนิเทศ แต่ในภาพรวมของคุณภาพการศึกษาที่ปรากฏยังไม่สามารถส่งผลไปยังคุณภาพผู้เรียนที่น่าพึงพอใจได้

หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีหลักการที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้อย่างดีในการกระทำและพฤติกรรม ของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักทางการปรัชญาแห่งชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ในการนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนและในการศึกษาซึ่งถูกควบคุมโดยเป้าหมาย หลักการ ธรรมชาติความจริงของสถานการณ์ในห้องเรียนซึ่งในหลักการก็จะเป็นแนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคตซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริงประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็น แนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำให้เกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาต่อไป (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557)

หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐาน ปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิดความเชื่อของคนที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคนได้แสดงออกอย่างเสรีเพราะทุกทุกความคิดย่อมมีคุณค่าและมีความหมายรวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต (วชิรา เครือคำอ้าย, 2558) โดยบทบาทหน้าที่ของผู้ทำกรนิเทศภายในสถานศึกษามีไว้ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในและหลักสูตร 2) ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 3) สนับสนุนด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนขวัญและกำลังใจ 4) เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) กระตุ้นให้ผู้เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการ 6) ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญหน่วยงานหนึ่งที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรหลักที่สำคัญประการหนึ่งคือการดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้สามารถสร้างเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจและสังคมเต็มตามวัยและเต็มศักยภาพการกิจนี้ให้บรรลุผลคือครูผู้สอนครูที่เข้ามาอยู่ในโรงเรียนแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเจตคติที่มีต่อวิชาชีพบุคลิกภาพความต้องการความรับผิดชอบความถนัด ความสนใจผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันนี้ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตนจนประสบความสำเร็จตามภารกิจหลักของหน่วยงานและของสถานศึกษาในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการทำงานเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาครูคือการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นระบบและต่อเนื่องจะช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานของตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักปณิธธรรม 3 ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ว่ามีความจำเป็นในการศึกษาและมีความสำคัญอย่างไรสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักปณิธาน 3 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักปณิธาน 3 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร-ครู ในสถานศึกษาพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1,872 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 320 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 7 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ บทความ หนังสือ วารสาร สื่อออนไลน์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานนิเทศภายใน 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมายจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.945 6) ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามได้ใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ด้วยวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปฏิบัติ/เป็นจริงเพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	สภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1	ระดับปฏิบัติ/เป็นจริง			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1.	ด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน	4.61	0.53	มากที่สุด	1
2.	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.49	0.69	มาก	4
3.	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.57	0.54	มากที่สุด	3
4.	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.59	0.52	มากที่สุด	2
ภาพรวม		4.58	0.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกตามรายด้าน พบว่า มีระดับปฏิบัติ/เป็นจริง ในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการวางแผนการนิเทศ เป็นลำดับสุดท้าย

2. วิธีการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักปณิธาน 3 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

2.1 ด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศภายใน เป็นการศึกษาคำใช้ทักษะวิจักษ์ เพื่อส่งเสริมการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการฝึกทักษะเฉพาะด้านให้แก่ครูซึ่งงานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้แก่ครู เช่น การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างประสบการณ์ตรง เน้นพัฒนาความชำนาญด้านเทคนิคเฉพาะทางเพื่อการสอนที่มีคุณภาพการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในเชิงมิตรสัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา งานวิจัยนี้พัฒนารูปแบบการนิเทศที่มุ่งเน้นทักษะนิสสัยสัมพันธ์ หรือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้บริหาร เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและเกื้อหนุนกันแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการพัฒนาทักษะ นิสสัยสัมพันธ์ โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ในการร่วมพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนเพิ่มความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ ความสำคัญของการวางแผนการนิเทศที่คำนึงถึงความต้องการและข้อเสนอแนะจากครู ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของครูและนักเรียนในแต่ละพื้นที่ การพิจารณาความต้องการของครูจะทำให้การนิเทศสามารถตอบสนองต่อปัญหาหรือข้อจำกัดที่ครูกำลังเผชิญ และสามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสอนของครูได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ข้อเสนอแนะจากครูยังช่วยในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนการสอนในพื้นที่ต่าง ๆ มากขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพครูในระดับที่สูงขึ้น วิธโร หมายถึง จัดการธุระได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการวางแผนการนิเทศภายในได้พิจารณาถึงความต้องการและข้อเสนอแนะจากครูในการให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้ตรงตามความรู้ความสามารถหรือความชำนาญตามความเหมาะสมก็จะทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสถานศึกษา

2.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ หลักปาณิถรรรม 3 ในพระพุทธศาสนาเป็นการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ โดยการใช้หลักการของการพัฒนาตนเองและการมีทัศนคติที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในตัวเองและสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานได้ การนำปาณิถรรรม 3 มาปรับใช้ในการนิเทศการสอนนั้น ผู้นิเทศสามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนมองปัญหาในมุมบวก และสามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยความมุ่งมั่นและพัฒนาตัวเองไปในทางที่ดีขึ้นตามหลักของการเจริญเติบโตทางจิตใจและความคิดนิมนต์พระมาเทศและการเจริญวิทยาการที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ แก่ผู้บริหารและครูได้รับความรู้ทักษะประสบการณ์โดยตรงจากวิทยากรเสริมสร้างทักษะวิชาชีพให้เกิดความเชื่อมั่นความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

2.4 ด้านประเมินผลการนิเทศการใช้หลักปาณิถรรรม 3 จะช่วยให้การประเมินผลมีความเป็นระบบและเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหในระยะยาวเช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและการนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการ ทำงานการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม จะช่วยให้สามารถติดตามผลได้อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดเกณฑ์ชี้วัดผลการพัฒนา และการให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนเพื่อการแก้ไขปัญหาย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งช่วยให้กระบวนการนิเทศมีความโปร่งใสและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง.

3. แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักปาณิถรรรม 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.1. ด้านสภาพปัจจุบัน ในสภาวะปกติของนิเทศภายในโรงเรียนตามหลัก "จิกขุมา" หรือมีส่วนบกพร่องที่มองปัญหาไกลนั้นเป็นสาเหตุจากที่นั่นและวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนเพื่อตรวจสอบมิติผู้บริหารต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ขึ้นสู่ข้อมูลที่ถูกต้องและนำเสนอ (ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนที่มีคุณสมบัติของครูและทรัพยากรที่โรงเรียนพุดถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในรูปลักษณะภายนอก เช่น นโยบายการศึกษาเทคโนโลยีและข้อสังเกตของ ชุมชนที่จะปรับเปลี่ยนให้ทันกับสถานการณ์การนิเทศที่ดีต้องคำนึงถึงการเข้าใจข้อเท็จจริงในปัจจุบันเพื่อตรวจสอบจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและความถี่ (SWOT Analysis) อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูและความสามารถในการมองเห็นและสะท้อนความคิดในสภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง

3.2. ด้านการวางแผน ควรมีดำเนินการด้วยความต่อเนื่องและต่อเนื่อง (วิธโร) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และจัดระบบของงานสร้างปฏิทินนิเทศที่ระบบเรียกร้องและการควบคุมของโรงเรียน เช่น การพัฒนาครูอย่างแม่นยำ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ การนิเทศแบบรายกลุ่ม นอกจากนี้ นิเทศรายบุคคล วางแผนการนิเทศที่สนับสนุน เช่น ระบบติดตามผลออนไลน์ และเตรียมแผนงบประมาณและทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เป็นประจำเพื่อให้ทำหน้าที่ได้อย่างแม่นยำในทีม งานนิเทศเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันอย่างมีคุณภาพดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่วางแผนตามนโยบายไว้ล่วงหน้า

3.3. ด้านการปฏิบัติ มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน เทคนิคควรเน้นย้ำ (วิธูโร) เพื่อให้ความสัมพันธ์ที่ดี (นิสสัยสัมพันธ์) ผู้บริหารหรือหัวหน้าทีมเทคนิคควรให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างชัดเจนแก่ครูและเป็นศูนย์กลางของการกระตุ้น สาเหตุของกิจกรรมการปฏิบัติที่เกิดปัญหาในกิจกรรมต่างๆ การนิเทศแบบกัลยาณมิตร ได้แก่ Coaching และ Mentoring ช่วยพัฒนาและบรรยากาศของครูในบรรยากาศที่มีความสำคัญ เช่น คอนเฟอเรนซ์ และเครื่องมือออนไลน์ในการสื่อสารและติดตามงาน ส่วนที่เหลืออีกประการหนึ่งคือผลงานที่มีลักษณะเด่นของการดำเนินการที่จะช่วยให้เกิดพลังบวกในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

3.4. ด้านประเมินผลการนิเทศ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม จุดมุ่งหมายควรอาศัยหลัก "นิสสัยสัมพันธ์" ที่เน้นสร้างความเชื่อมโยงและการมองเห็นทุกฝ่ายที่ประเมินให้ดียิ่งขึ้น เช่น สังเกตที่สังเกตได้จากผลลัพธ์ของนิเทศ ผู้ดูแลการประเมินผล อาจารย์และความเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคนิคและคำแนะนำในการปรับปรุงการนิเทศรายงานผลควรตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพและความสามารถได้นำเสนอผลสรุปต่อผู้พิจารณาที่เข้าใจง่าย ในที่สุดผลการด้านประเมินการนิเทศจะช่วยให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบนิเทศที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการนำการบริหารงานนิเทศภายใน มาประยุกต์หรือบูรณาการใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการปฏิบัติในด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการนิเทศภายในสูงกว่าทุกด้าน โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันนั้นพบปัญหาตลอดมา แต่ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงร่วมมือร่วมใจปรับปรุง พัฒนา แก้ไขปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) ที่กล่าวว่า การนิเทศนั้นต้องตั้งอยู่บนหลักการวิชาการ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ทั้งด้านความคิดเห็นและการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรองทอง จิระเดชกุล (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติงานกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการปฏิบัติกรณิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทุกด้านและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงทำให้ปัญหาการนิเทศภายในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สอดคล้องกับแนวคิดของไชยยันต์ สุดสุริยะ (2548) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจำแนกตามสภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศและด้านการปฏิบัติการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2546) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงาน ที่ประกอบด้วยการวางแผน การจัดรูปงานและกำลังคน การจูงใจและการควบคุมบุคลากรภายในหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับการฝึกฝนมาพอสมควร จึงจะสามารถบริหารงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามหลักปณิธาน 3 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย (1) ด้านสภาพปัจจุบันและปัญหา เน้นทักษะและความสัมพันธ์มุ่งเน้นการพัฒนา 2 ส่วนหลัก คือ ทักษะ (วิธวิธี) พัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้ครู ความสัมพันธ์ (นิสสยสัมพันธ์) (2) ด้านการวางแผนการนิเทศ เน้นคนสำเร็จ รับฟังเสียงครู ใช้คนให้ตรงงาน (วิธวิธี) (3) ด้านการปฏิบัติ เน้นทัศนคติและภูมิปัญญา การสร้างพลังบวกใช้หลักปณิธาน 3 การเติมเต็มความรู้ (4) ด้านการประเมินผล เน้นระบบและความต่อเนื่อง การเป็นระบบและโปร่งใส การพัฒนา นำผลประเมินมาปรับปรุงกระบวนการทำงานในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประยุทธ์ ชูสอน (2548) กล่าวไว้สรุปในงานวิจัยว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำที่กล่าวถึงในที่นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยและพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบหลักในการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำสำหรับกำหนดกรอบความคิดเพื่อการวิจัย โดยผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์จากผลการศึกษาของนักวิชาการและผลการวิจัยต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมล จันทร์แก้ว (2555) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์สังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา (1) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (2) การทดลองรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (3) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ (4) การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา มี 5 คุณลักษณะ คือ การเป็นผู้นำ การเรียนรู้แบบทีม ผู้นำของผู้นำ ผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการบริหารความเสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

3. ผลการเสนอแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักปณิธาน 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย (1) ด้านสภาพปัจจุบันและปัญหา เน้นหลักจรรยาบรรณด้วยการวิเคราะห์ความจริง ผู้บริหารต้องมองเห็นสภาพปัญหาตามความเป็นจริง เข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคอย่างลึกซึ้ง (2) ด้านการวางแผน เน้นหลักวิธวิธี จัดการเก่ง โดยวางระบบชัดเจน วางแผนเชิงกลยุทธ์ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และวางระบบงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยการรับผิดชอบร่วมกัน (3) ด้านการปฏิบัติ เน้นวิธวิธีผสมกับนิสสยสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์ ด้วยการมีกัลยาณมิตร นิเทศแบบเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาที่ชัดเจน และเป็นศูนย์กลางในการกระตุ้นทีมงาน และมีระบบตรวจสอบและติดตามผล โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (4) ด้านการประเมินผล เน้นหลักนิสสยสัมพันธ์ ฟังพาอาศัยได้ โดยการประเมินผลโดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกฝ่ายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ (2557) ที่พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำในยุคปัจจุบัน ภาวะผู้นำควรมุ่งเป้าหมายในการเป็นผู้นำเพื่อมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รองลงมาคือ

เป็นผู้นำที่ใช้หลักธรรมาภิบาล ผู้นำแบบเครือข่าย ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำในการมีส่วนร่วม ผู้นำที่ขอคำปรึกษา ผู้นำแบบออกคำสั่ง และเป็นผู้นำที่ไม่มีความชัดเจนในการตัดสินใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอภิรัตน์ จิตวิริโย และสุทธิพงษ์ ศรีวิชัย (2561) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะการบริหารงานตามหลักทฤษฎีปาปนิกรสูตรสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านจักษุมา คือการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองการณ์ไกล ประกอบด้วย สร้างวิสัยทัศน์ในองค์การมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผน แนวความคิดใหม่ๆ 2) ด้านวิจิโร คือ จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญในงาน ประกอบด้วย ความหมั่นเพียรในการฝึกฝน มีเทคนิคและความถนัด มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์การทำงาน มีทักษะความชำนาญในงานมีความตั้งใจ อดทนต่อการทำงาน และ 3) ด้านนิสสยสัมปโน คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วยความสุภาพอ่อนโยน เอาใจใส่ กระตือรือร้น มีใจผูกพันอยู่กับงาน สร้างมิตรภาพ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นการยกย่องให้เกียรติผู้อื่น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักปาปนิกรสูตร 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ได้แก่

1. ด้านสภาพปัจจุบัน จักษุมา (P Shrewd) ด้านสภาพปัจจุบัน ในสภาวะปกติของนิเทศภายในโรงเรียนตามหลัก "จักษุมา" หรือมีส่วนบกพร่องที่มองปัญหาไกลนั้นเป็นสาเหตุจากที่นั่นและวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนเพื่อตรวจสอบมิติ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ขึ้นสู่ข้อมูลที่ถูกต้องและนำเสนอ (ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนที่มีคุณสมบัติของครูและทรัพยากรที่โรงเรียนพูดถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในรูปลักษณะภายนอก

2. ด้านการวางแผน วิจิโร (p Capable of administering business) ควรมีดำเนินการด้วยความต่อเนื่องและต่อเนื่อง (วิจิโร) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และจัดระบบของงานสร้างปฏิทินนิเทศที่ระบบเรียกร้องและการควบคุมของโรงเรียน เช่น การพัฒนาครูอย่างแม่นยำ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ การนิเทศแบบรายกลุ่ม นอกจากนั้นนิเทศรายบุคคล วางแผนการนิเทศที่สนับสนุน เช่น ระบบติดตามผลออนไลน์ และเตรียมแผนงบประมาณและทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เป็นประจำเพื่อให้ทำหน้าที่ได้อย่างแม่นยำในทีม งานนิเทศเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันอย่างมีคุณภาพ

3. ด้านการปฏิบัติ วิจิโร (A Capable of administering business) ด้านการปฏิบัติ มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน เทคนิควิธีการเน้นย้ำ (วิจิโร) เพื่อให้ความสัมพันธ์ที่ดี (นิสสยสัมปโน)ผู้บริหารหรือหัวหน้าทีมนิเทศควรให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างชัดเจนแก่ครูและเป็นศูนย์กลางของการกระตุ้นสาเหตุของกิจกรรมการปฏิบัติที่เกิดปัญหาในกิจกรรมต่าง ๆ การนิเทศแบบกัลยาณมิตร ได้แก่ Coaching และ Mentoring ช่วยพัฒนาและบรรยากาศของครูในบรรยากาศที่มีความสำคัญ

4. ด้านประเมินผลการนิเทศ นิสสยสัมปโน (E Having good credit rating) ด้านประเมินผลการนิเทศ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม จุดมุ่งหมายควรอาศัยหลักนิสสยสัมปโนที่เน้นสร้างความเชื่อมโยงและการมองเห็นทุกฝ่ายที่ประเมินให้ดียิ่งขึ้น เช่น สังเกตที่สังเกตได้จากผลลัพธ์ของนิเทศ ผู้ดูแลการประเมินผล อาจารย์และความเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคนิคและคำแนะนำในการปรับปรุงการ

นิเทศรายงานผลควรตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถได้นำเสนอผลสรุปต่อผู้พิจารณาที่เข้าใจง่าย ในที่สุดผลการดำเนินงานประเมินการนิเทศจะช่วยให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบนิเทศที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 การบริหารงานนิเทศภายในผู้บริหารควรกล้าตัดสินใจในสถานการณ์ที่ต้องการความชัดเจน
 - 1.2 การบริหารงานนิเทศภายในผู้บริหารควรมีความสามารถในการจูงใจผู้ตามและเสียสละในการปฏิบัติงานต่อองค์กร
 - 1.3 การบริหารภายในควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน
 - 1.4 การบริหารควรมีการพัฒนากระบวนการสื่อสารและข้อมูลที่ทันสมัย
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักทศวรรษที่ 21
 - 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารงานนิเทศภายในตามหลักทศวรรษที่ 21
- 3 ของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรรทอง จิระเดชากุล. (2557). คู่มือนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ชาร์อักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (2557). การพัฒนาภาวะผู้นำวิเทศในยุคลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไชยยันต์ สุดสุริยะ. (2548). ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด-จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประยุทธ์ ชูสอน. (2548). พฤติกรรมภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระอภิตัน ฐิตวิริโย และสุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2561). ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 5(1), 41-53.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). การนิเทศการศึกษา. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). การนิเทศการศึกษา. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.
- วิมล จันทรแก้ว. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). สรุปผลนิเทศติดตามประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2546. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2546). เอกสารสารการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถาบันราชภัฏ.